

สถาบันพระบรมราชชนก: สถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่ของไทย

เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2562 มีประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 43 ก ว่าด้วยพระราชบัญญัติสถาบันพระบรมราชชนก ยกฐานะขององค์กรเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ขึ้นกับกระทรวงสาธารณสุข กฎหมายฉบับนี้ กำหนดบทบาทหน้าที่ของสถาบันฯ ให้เป็นองค์กรที่ผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพตามความต้องการของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นเจ้าภาพหลักของงานพัฒนาสุขภาพของประเทศ

ถ้าจะมีโอกาสติดตามวิวัฒนาการของสถาบัน จะเห็นว่ามีการก้าวกระโดดมาเป็นช่วง ๆ จากกองฝึกอบรมเมื่อกว่า 40 ปีก่อนหน้านี้ มาเปลี่ยนเป็น “สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข” เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536 โดยการรวมเอาหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตบุคลากรด้านสาธารณสุขเข้าด้วยกันเป็นสถาบันที่มีเครือข่ายกว้างไกลครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นแหล่งผลิตพยาบาลที่ใหญ่ที่สุด ต่อมา เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และเป็นการระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ผู้ทรงวางรากฐานความเจริญทางการแพทย์ การพยาบาล และการสาธารณสุขของไทย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญพระนามาภิไธย สมเด็จพระมหิตลาธิ-

เบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เป็นชื่อสถาบันว่า “สถาบันพระบรมราชชนก” เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2537

มาถึงตอนนี้ สถาบันฯ ได้ก้าวไปอีกขั้นหนึ่ง โดยเปลี่ยนจากการเป็นหน่วยงานหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขมาเป็นนิติบุคคล และกลายเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งนอกจากจะเป็นแหล่งผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพแจกจ่ายไปยังหน่วยงานสุขภาพทั่วประเทศแล้ว ยังทำหน้าที่ตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป คือ การทำวิจัย การให้บริการวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนารูปแบบการผลิตงานวิจัย/นวัตกรรม อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์จากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสถาบันพระบรมราชชนก พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อสังคม

จุดเด่นของสถาบันพระบรมราชชนกคือ การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการผลิตกำลังคนด้านสุขภาพให้ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ เพราะเป็นหน่วยงานอยู่ในความดูแลของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอยากได้บุคลากรอย่างไร ก็คงสามารถจัดทำโครงการผลิตให้ตามคำขอ ถือได้ว่า เป็นการผลิตบุคลากรเฉพาะทางที่มีคุณลักษณะเป็นที่พึงประสงค์ ตรงกับความต้องการของสังคม ต่างจากสถาบันผลิตบุคลากรของ

กระทรวงศึกษาธิการ (และกระทรวงอุดมศึกษา) ซึ่งผลิตบุคลากรตามอำเภอใจ เพราะไม่ได้ยึดถือเอาผลดีของกระทรวงสาธารณสุข

อันประสงค์อีกอย่างหนึ่งของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา คือ ทำให้คณาจารย์ของสถาบันพระบรมราชชนกมีความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการ สามารถเพิ่มพูนวิทยะฐานะขึ้นไปเทียบเท่ากับบุคลากรของมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ

การเป็นสถาบันอุดมศึกษาทำให้มีโครงสร้างเปลี่ยนไปจากเดิม ต้องมีอธิการบดี คณบดี และผู้อำนวยการสำนักวิชาการต่างๆ เป็นการขยายโอกาสให้แก่บุคลากรอย่างก้าวกระโดดเช่นเดียวกัน รวมถึงการมีสภาสถาบัน สภาวิชาการ สภาคณาจารย์ และอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศเสมือนหนึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ

พ.ร.บ. สถาบันพระบรมราชชนก กำหนดภารกิจของสถาบันฯ ไว้ 7 ประการ (อยู่ในมาตรา 8) ประกอบด้วย (1) ผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากร (2) จัดการศึกษาวิจัย ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย (3) พัฒนางองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพให้มีมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการให้เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและนานาชาติ (4) ส่งเสริมให้เกิดโอกาสและความเสมอภาคทางการ

ศึกษา (5) ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมโดยเน้นความร่วมมือกับชุมชน (6) ให้บริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข และ (7) ส่งเสริมและทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

ปัจจุบัน สถาบันพระบรมราชชนกมีบุคลากรที่มากด้วยคุณภาพเป็นจำนวนมาก เป็นที่รวมของคณาจารย์ระดับปริญญาเอกที่หลากหลาย จึงเชื่อได้ว่า บุคลากรของสถาบันฯ จะช่วยกันสร้างผลงานให้ไปในทิศทางที่ พ.ร.บ. กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลิตผลงานทางวิชาการผ่านกระบวนการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งในวารสารเล่มนี้ ได้รวบรวมผลงานของนักวิชาการของสถาบันไว้หลายเรื่องด้วยกัน แต่ละเรื่องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาบริการสุขภาพแก่บุคลากรและประชาชนทั่วไป

โดยสรุป การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางของสถาบันพระบรมราชชนกเป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันฯ แสดงบทบาทและสร้างผลงานที่จะมีส่วนในการเสริมความเข้มแข็งของระบบสุขภาพของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมไทย

วิวัฒน์ โรจนพิทยากร
บรรณาธิการ